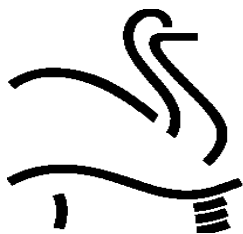

Datum:	Datum.	Registratienummer: 1837471
Betreft:	Ontwikkelingen en update over de laatste stand van zaken programma bodemdaling veenweide – bijlage B2	
Van:	Het college van D&H	
Aan:	De leden van de commissie SKK	
CC:	CC.	

Op 9 maart 2022 ligt de Regionale Veenweiden Strategie Utrechtse Veenweiden voor bij het AB. Het algemeen bestuur wil graag een afgewogen keuze maken voor een effectieve bodemdalingsaanpak. Het algemeen bestuur heeft op 24 november 2021 aangegeven dat zij op de hoogte gebracht wil worden van de laatste (kennis)ontwikkelingen en een update wil over de laatste stand van zaken van de lopende bodemdaling remmende pilots. Deze notitie geeft invulling aan deze vraag en de toezegging van het college nummer 63 (deel 1).

Update (kennis)Ontwikkelingen

- **Resultaten Nationaal Onderzoek Broeikasgassen Veenweiden NOBV**
9 december 2021 was er een Webinar waar de resultaten van 2 jaar meten werden gedeeld. [Het Webinar is hier terug te kijken.](#)
- **Beperkte kansen voor Klei in Veen bij HDSR**
De techniek door bodemaanpassing “Klei in Veen” wordt onderzocht. *Het gaat daarbij niet om het aanbrengen van een kleidek op het veen, maar om relatief kleine hoeveelheden klei die in de veenbodem wordt gebracht, bijvoorbeeld door inspoelen.* Uit eerste verkenningen bij HDSR blijkt dat de veenbodem bij HDSR al relatief veel kleideeltjes bevat. Deze techniek kan daardoor maar op een beperkt aantal locaties worden toegepast. Men verwacht dat er kansen rondom Zegveld zijn. Verder onderzoek is nodig.
- **Meer Integrale gebiedsprocessen**
De focus in de gebiedsprocessen lag op “klimaat en biodiversiteit” ([KlimaatSlim Boeren op Veen](#)). Nu worden er meer opgaven betrokken. De consequenties van bodemdaling remmende maatregelen voor het waterbeheer (watervraag, wateroverlast, gezond water) worden nadrukkelijk betrokken in de uitwerking van de projecten. HDSR werkt aan een integrale aanpak van de drie betrokken programma’s (Bodemdaling Veenweide, Klimaatadaptatie en Gezond Water). Ook wordt in de gebiedsprocessen verkend of stikstof en energie (via de Regionale Veenweiden Strategie) kunnen worden meegenomen in de uitwerking.
- **COALITIEAKKOORD 2021 – 2015 ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’**
Om de doelstellingen van de aanpak bodemdaling in 2030 te realiseren, zijn de komende jaren veel middelen nodig. Komen er in de loop van komende jaren voldoende middelen beschikbaar? Met het rijks COALITIEAKKOORD 2021 – 2015 ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ wordt een grote stap gezet. Het rijk wil stikstof, natuur, water en klimaat in samenhang oppakken. Het gebiedsplan wordt gezien als “vehikel”. Er wordt circa € 25 miljard beschikbaar gesteld voor de uitvoering van maatregelen. Of dit voldoende is zal blijken. U wordt hierover later geïnformeerd.

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Programma Bodemdaling Veenweide

De koers van HDSR op de aanpak bodemdaling veenweide kent vier pijlers: **DOEN**, **LEREN** en **(bij)STUREN**, **Werken vanuit ENERGIE** en **OPGAVEGERICHT als 1 OVERHEID** en **FRISSE KIJK op (Grond)WATERBEHEER**. (zie figuur hiernaast).

Via de “verantwoording bodemdaling veenweide 2017-2019” (bestuur informatie brief 2020-6 van 20 november 2020) is het AB eerder geïnformeerd over de aanpak bodemdaling en de voortgang van de pilots. Dit was een digitale verantwoording en terug te vinden onder de volgende link: ["praatplaat bodemdaling veenweide - verantwoording 2017-2019"](#)

Hieronder wordt een update gegeven over 2020-2021. Hier is dezelfde indeling gehanteerd als in de digitale verantwoording.

Gebiedsgerichte pilotprojecten binnen HDSR gebied

Met betrekking tot de 5 lopende gebiedsgerichte pilots (ca 1200 ha) verwijzen we naar: [de website van HDSR - thema bodemdaling](#). Via deze link komt u bij de Bedrijvenproef Spengen, Polder Kortrijk Portengen, Meijepolder Laag, Lange Weide en Polders bij Vlist. Hier heeft iedereen toegang tot de rapportages over de bevindingen in de diverse pilots. De bevindingen in de pilots zijn locatie specifiek; de aanpak van bodemdaling is tenslotte maatwerk. Deze bevindingen deelt HDSR met het NKB (Nationaal kennisprogramma bodemdaling). Op landelijk niveau worden de “geleerde lessen” gedeeld.

Update

HDSR participeert naast bovengenoemde 5 pilots die in uitvoering zijn of uitgevoerd, in 3 projecten in de verkenningsfase. In 4 andere projecten is er mogelijk interesse van boeren (zie tabel).

Polder	hectares
Oudewater/ Hekendorp	2000 ha, waarvan 1550 ha agrarisch grondgebruik.
Bodegraven- Noord	
Oud Kamerik	Circa 300 ha
Polsbroek	Circa 340 ha
Rietveld	Circa 510 ha
Gerverskop	Circa 350 ha
Teckop	Circa 470 ha

Op [de website van het project Klimaatslim Boeren op Veen](#) is informatie te vinden over opgestarte verkenningen.

Kennis

Binnen de lijn kennis (en innovatie) wordt in diverse gebiedsprocessen kennis opgedaan door het monitoren in de in gebiedsgerichte pilots. Het waterschap doet zelf ook onderzoek. Ook wordt geparticipeerd in het landelijke kennis en innovatie programma's zoals het [Nationaal Onderzoek Broeikasgassen Veenweiden](#) en het [Veenweiden Innovatie Centrum \(VIC\)](#).

Update

- In het programma Klimaatadaptatie van HDSR – onderdeel Toekomst Bestendig Water Systeem – wordt met modellen onderzocht wat het effect van vernattingsmaatregelen op de watervraag, watertekort en wateroverlast is.
- De pilot Bedrijvenproef Spengen nadert de einddatum, het eindrapport wordt eind april 2022 verwacht.
- Bij het project Kortrijk en Portengen gaat HDSR meten aan de waterbalans in een polder met WIS. Als alles voorspoedig verloopt wordt er in mei 2022 gestart met de metingen. Dit betekent dat er medio 2023 eerste resultaten beschikbaar komen.
- VIP-NL. Vanuit het Rijk/LNV zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor onderzoek en kennisontwikkeling, voor het bereiken van de doelen van het Klimaatakkoord vanuit de veenweiden. De eerste onderzoeken betreffen: Klei in veen, Hoogwaterboerderij, Veenmos, Natte teelten. De Stowa bereid zich voor om ook een subsidieaanvraag te doen m.b.t. de water gerelateerde vraagstukken. Naast VIPNL lopen er al onderzoek en pilots. In de opzet en intentie van VIPNL wordt daar gebruik van gemaakt. De belangrijkste aanpalende onderzoeksprogramma's zijn
 - NOBV – dit onderzoek naar de effectiviteit van maatregelen op de reductie van broeikasgasuitstoot wordt voor 100% gefinancierd door het Rijk. Het NOBV maakt, om te meten, vaak gebruik van locatie van reeds ingerichte/aangelegde pilots, die vanuit andere (financiering)programma's kunnen zijn aangelegd.
 - VIC – provincies en waterschappen dragen al jaarlijks bij aan de basisfinanciering van de basisorganisatie het VIC. Daarbij is afgesproken dat het VIC voor uitvoering van onderzoek aanvullende financiering zoekt. De onderzoeken die nu door/met/bij het VIC lopen, kunnen met VIPNL versterkt en/of gecontinueerd worden. Het VIC zorgt er daarbij voor dat er geen dubbel werk of dubbele betaling wordt gedaan.
 - Regiodeal Bodemdaling Groene Hart – In het kader van de Regiodeal lopen diverse kennis en onderzoeksprojecten. De projecten zijn bekend en budgetten verdeeld. De Regiodeal financiering is eindig. Sommige projecten, zoals de Hoogwaterboerderij, lopen langer door en hebben daarvoor meer/nieuwe financiering nodig. Dit wordt meegenomen in VIP-NL.

Interbestuurlijke Samenwerking

HDSR participeert in de [Regiodeal Bodemdaling het Groene Hart](#) en in het [InterBestuurlijk Vitaal Platteland](#), met het project "Boer aan het roer". "Boer aan het Roer" wil vanuit 3 gebieden een lange termijn perspectief ontwikkelen. De governance ervaring worden op landelijk niveau gedeeld. ([zie praatplaat](#))

Update

HDSR is medepenvoerder van de **Regionale Veenweiden Strategie Utrechtse Veenweiden** (geplande vaststelling door PS Van Provincie Utrecht op 9 februari 2022). Op 9 maart 2022 wordt de RVS Utrecht ter instemming voorgelegd aan het AB van HDSR. Na vaststelling willen Waternet/AGV, HDSR en Provincie Utrecht samen een uitvoeringsorganisatie voor de RVS opzetten.

HDSR is ook betrokken bij de **Regionale Veenweiden Strategie Zuid Holland**. Hiervoor is een startnotitie vastgesteld. HDSR heeft hier input voor geleverd. De invulling van de RVS Zuid-Holland 1.0 wordt vorm gegeven door verschillende gebiedsteams. Voor HDSR is het team Nieuwkoopse Plassen van belang.

Beleid en Regels

HDSR wil het treffen van bodemdaling remmende maatregelen stimuleren door de regels te vereenvoudigen. Hiervoor zijn destijds een aantal uitvoeringsregels van de keur aangepast. Onder voorwaarden kan worden volstaan met een melding in plaats van een vergunning aanvraag voor de aanleg van een WIS systeem. In de Nota Peilbeheer (december 2019) is opgenomen dat vertraging van bodemdaling één van de aspecten is die wordt meegewogen in de keus voor het peil. [\(zie praatplaat\)](#)

Update

De komende tijd gaat HDSR na of het toekomstbeeld geschetst in de strategie van de RVS- Utrecht voldoende aansluit bij de huidige nota peilbeheer. Vooralsnog zien we dat deze nota voldoende ruimte biedt voor het toepassen van de veenweide strategie.

Regionale Regeling

De vier jaar durende “regionale regeling voor water en bodem” loopt af. De regeling was gericht op individuele boeren die bodemdaling remmende maatregelen wilden treffen, gericht op de laagste delen van een polder. [\(zie praatplaat\)](#)

Update

Momenteel wordt een evaluatie van de regeling uitgevoerd en nagedacht over een vervolg. Het idee bestaat te gaan sturen op innovatieve projecten en projecten die een “olievlekwerking” naar het gebied kunnen hebben.

Veenweidesloot van de Toekomst

De twee projecten genoemd in de praatplaat zijn gerealiseerd. Met deze projecten wordt de link tussen bodemdaling en gezond water / biodiversiteit goed zichtbaar. [\(zie praatplaat\)](#)

Update

In het kader van het nationale onderzoek VIP-NL wordt verder uitwerking gegeven aan “Veenweidesloot van de toekomst”.